

Citation style

Kalivoda, Jakub: Rezension über: Jiří Šindelář, Rožmberská hrobka. Příběh hledání, Mladá Vožice: Naše historie z.s., 2022, in: Opera Historica, 24 (2023), 2, S. 366-367, <https://recensio-stag.lorax.syslab.com/r/d56121a2428a421f9dc8dfdd17e89838>

copyright

This article may be downloaded and/or used within the private copying exemption. Any further use without permission of the rights owner shall be subject to legal licences (§§ 44a-63a UrhG / German Copyright Act).

některých významných osobností a skupin obyvatelstva k reformaci, ale také skutečnost, že kritika katolické církve sice v této době rezonovala v celé společnosti, avšak mohla být do značné míry uspokojena dílčími reformami v církvi samotné. Mezi různými příčinami tohoto vývoje autor zdůraznil působení známého spisovatele a královského sekretáře Ondřeje Frice Modrzewského, stejně jako oslabení rodu Łaských. Právě připomenutí proměn v mocenské struktuře považují za velmi důležité, neboť starší literatura o polské reformaci často vyzdvihovala činnost jednotlivých myslitelů a poněkud opomíjela význam jejich vlivných patronů.

V páté části knihy se autor zaměřil na dobu panování Zikmunda II. Augusta, přičemž ji charakterizoval jako období zlomu. Značná část společnosti totiž očekávala, že král přistoupí k určitému typu státní reformace, jenž by se mohl podobat anglické odluce od katolické církve vyhlášené tamním panovníkem Jindřichem VIII. V líčení příčin vzbuzujících takové naděje neopomněl Maciej Ptaszyński podtrhnout význam Zikmundova morganatického manželství s Barborou Radziwiłłównou, která ovšem předčasně zemřela v roce 1551. Král poté myšlenku reformace zcela opustil, což stvrdil svým třetím sňatkem s Kateřinou, sestrou císaře Maxmiliána II. Habsburského. Zastánci reformace tudíž vyhlíželi státní odluku od církve, nebo alespoň mimořádnou podporu protestantských nauk, aby následně prožili těžké zklamání. Nepřistoupili však posléze k zásadnímu odporu otřásajícímu celým královstvím, což autor považoval

za klíčové. Na rozdíl od některých historiků, kteří zdůrazňovali význam pozdější vlády Zikmunda III. a působení jezuitů, spatřoval totiž Ptaszyński kořeny úpadku polské reformace již v tomto období.

Recenzovaná kniha představuje mimořádně zdařilou a také rozsáhlou publikaci, která podrobně sleduje, jak se polská společnost vyrovnávala s kritikou katolické církve a v reakci na to hledala řešení od prvního desetiletí 16. století až do smrti Zikmunda II. Augusta. Dějiny reformace přitom autor pojal z různých úhlů pohledu a sledoval působení některých teologů a publicistů, stejně jako důsledky mocenských a osobních zájmů mocných šlechtických rodů i samotného krále. Publikace je tudíž podnětná nejen pro specialisty zabývající se působením Erasma Rotterdamského, nýbrž pro každého, kdo se chce více dozvědět o vývoji konfesní situace v Polském království. Její přitažlivost z hlediska takového čtenáře ostatně ještě posiluje velmi přehledné členění i svěží a srozumitelný jazyk.

Kateřina Pražáková

Jiří ŠINDELÁŘ a kolektiv, Rožmberská hrobka. Příběh hledání, Mladá Vožice, Naše historie 2022, 208 s., ISBN 978-80-11-02311-9.

V roce 2021 proběhl zřejmě na dlouhou dobu poslední nedestruktivní průzkum rodové hrobky pánů z Rožmberka v cisterciáckém klášteře Vyšší Brod. Projekt vznikl na popud tamních mnichů, kteří se obávali škodlivých účinků na jejich zdraví, jež by

mohla způsobovat neznámá podzemní místa. Archeologické bádání tím pádem představovalo pouze sekundární cíl výzkumného týmu. Jeho vedoucí Jiří Šindelář však využil příležitost k detailní dokumentaci rožmberského místa posledního odpočinku. Navázal tím na svůj předchozí výzkum hrobky z roku 2011 a oba přiblížil široké veřejnosti v knize *Rožmberská hrobka. Příběh hledání*.

Kniha stručně nastiňuje dějiny kláštera ve Vyšším Brodě od jeho založení Vokem I. z Rožmberka až po současnost. Zmíněny jsou zejména dlouho tradované mýty o pokladech v podzemí objektu, od rožmberských klenotů po nacistické zlato. Exteriér i interiér kláštera jsou v knize zobrazeny jak na fotografiích, tak v digitálních 3D modelech, dostupných po oskenování připojených QR kódů. Čtenáři se tím nabízí možnost podrobně si prohlédnout chrám i nepřístupnou hrobku.

Desetiletý pokrok technologie mezi oběma výzkumy pomohl odhalit několik nových skutečností. Mezi nejdůležitější z nich patří přesvědčivý doklad o umístění ostatků Kateřiny Rožmberské z Ludanic do rozpadlé dřevěné rakve ležící po boku cínové rakve jejího muže Petra Voka z Rožmberka. Špatný stav organického materiálu dovolil průzkumné sondě získat náhled na kosti, byliny a posmrtné roucho šlechtičny. Rozpadající se dřevo dalo badatelům také možnost spatřit její prsten, nejspíše snubní, který vypadl na sousední cínovou rakev. Šperk byl digitálně rekonstruován a po vydání knihy byla jeho replika instalována v klášterní obrazárně. Velice hodnotnými jsou dále podrobné

skeny cínové rakve posledního Rožmberka a všech jejích ozdob. V závěru knihy se nachází potvrzení domněnky o umístění hrobu zakladatele kláštera Voka I. z Rožmberka na nejsvětějším místě pod podlahou před sakristií.

Jiří Šindelář nepředstavuje ve své publikaci pouze výsledky archeologického bádání, ale poutavě popisuje jeho desetiletý proces. Díky popularizační povaze knihy přibližuje laickým čtenářům metody a nástroje nedestruktivní archeologie, které jsou zatím mezi širší veřejností známe pouze málo. Důraz je také kladen na zakotvení archeologických průzkumů v písemných pramenech, a to častými citacemi z kroniky Václava Březana či rožmberských účtů.

Jakub Kalivoda

William D. GODSEY – Petr MAŤA, *The Habsburg Monarchy as a Fiscal-Military State. Contours and Perspectives 1648-1815*, Oxford, Oxford University Press 2022 (= Proceedings of the British Academy 247), 390 s., ISBN 978-0-19-726734-9.

V loňském roce byla v prestižním nakladatelství Oxford University Press vydána kolektivní monografie věnovaná různým aspektům vývoje habsburské monarchie ve smyslu fiskálně-militárního státu. Velký autorský kolektiv pod vedením Williama D. Godseyho a Petra Maťi, který tvořilo šestnáct historiků působících zejména v Rakousku, ale také v Maďarsku a Velké Británii, se nechal inspirovat prací Johna Brewera *The Sinews of Power* (1990), ve které poprvé použil termín „Fiscal-Military